ÖZGÜRLÜKÇÜ, KATILIMCI VE ÇOĞULCU DEMOKRASİ İÇİN GÜÇLENDİRİLMİŞ PARLAMENTER SİSTEM

DEMOKRASİYE GEÇİŞ EYLEM PLANI

DEVA
DEMOKRASİ VE ATILIM PARTİSİ

4 EKİM 2021

İÇİNDEKİLER

I. SİYASAL SİSTEMİ DEMOKRATİKLEŞTİRİYORUZ: ÖZGÜRLÜKÇÜ, KATILIMCI VE ÇOĞULCU BİR DEMOKRASİ ÖNERİYORUZ..... 10

1. TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ GÜÇLENDİRİYORUZ..... 10

2. BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜ EVRENSEL ÖLÇÜLERDE GÜVENCE ALTINA ALIYORUZ..... 12

3. SİVİL TOPLUMU GÜÇLENDİRİYORUZ..... 15

II. YASAMAYI GÜÇLENDİRİYORUZ: TEMSİL YETENEĞİ YÜKSEK VE ETKİLİ BİR MECLİS ÖNERİYORUZ..... 17

1. MECLİS'İN KANUN YAPIM SÜRECİNİ DEMOKRATİKLEŞTİRİYORUZ..... 17

2. MECLİS'İN YÜRÜTMEYİ DENETLEME YETKİSİNİ ETKİNLEŞTİRİYORUZ..... 19

3. TBMM İÇTÜZÜĞÜ'NDE KATILIMCILIĞI ÖNE ÇIKARIYORUZ..... 20

4. MECLİS'İN BÜTÇE HAKKINI TEMİNAT ALTINA ALIYORUZ..... 21

5. MECLİS'TE DEMOKRATİK TEMSİLİ GÜÇLENDİRİYORUZ..... 22

6. SİYASİ PARTİLERİ DEMOKRATİKLEŞTİRİYORUZ..... 23

**III. YÜRÜTMEYİ VE İDAREYİ GÜÇLENDİRİYORUZ:
İSTİKRARLI BİR HÜKÜMET VE ETKİLİ BİR YÖNETİM ÖNERİYORUZ..... 24**

1. TEK KİŞİLİK YÜRÜTME YETKİSİNE SON VERİYORUZ..... 25

2. CUMHURBAŞKANI'NIN TARAFSIZLIĞINI GÜVENCE ALTINA ALIYORUZ..... 26

3. HÜKÜMET İSTİKRARINI SAĞLAYACAK ÖNLEMLER ALIYORUZ..... 27

4. OLAĞANÜSTÜ HALİ HUKUK DEVLETİNİN GEREKLERİNE GÖRE DÜZENLİYORUZ..... 28

5. KAMU YÖNETİMİNİ HUKUKA BAĞLI, LİYAKATA DAYANAN, HESAP VEREBİLİR VE SÜRDÜRÜLEBİLİR BİR YAPIYA KAVUŞTURUYORUZ..... 29

6. YEREL YÖNETİMLERİ GÜÇLENDİRİYORUZ..... 31

7. DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARI BAĞIMSIZ VE ETKİN KILACAK TEDBİRLER GELİŞTİRİYORUZ..... 33

**IV. YARGI BAĞIMSIZLIĞINI GÜÇLENDİRİYORUZ:
HUKUK DEVLETİNİN GEREKLERİNE UYGUN BAĞIMSIZ VE TARAFSIZ BİR YARGI ÖNERİYORUZ..... 35**

1. HSK'YI HÂKİM BAĞIMSIZLIĞININ TEMİNATI OLACAK ŞEKİLDE YENİDEN YAPILANDIRIYORUZ..... 36

2. ANAYASA MAHKEMESİ'NİN ETKİNLİĞİNİ ARTIRARAK BAĞIMSIZLIĞINI GÜÇLENDİRİYORUZ..... 38

3. YÜKSEK YARGIDA NİTELİĞİ ARTIRIYORUZ..... 40

4. YÜKSEK SEÇİM KURULU'NU HUKUK DEVLETİ VE DEMOKRASİ İLE UYUMLU HALE GETİRİYORUZ..... 41

5. SAYIŞTAY DENETİMİNİN KAPSAMINI GENİŞLETİYORUZ..... 42

6. SAVUNMA MESLEĞİNİ ANAYASAL GÜVENCEYE KAVUŞTURUYORUZ..... 43

Ali Babacan
DEVA Partisi Genel Başkanı

Cumhuriyetimiz 100 yaşına yaklaşıyor. Geçtiğimiz 100 senede demokrasimiz çok saldırı yaşadı ve her seferinde milletimiz bu saldırıların üstesinden gelerek demokrasimizi kurtardı.

2018 yılından itibaren ise demokrasimiz Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi'nin saldırısı altında. Demokratik değerlerimizi teker teker yıkan, demokrasimizi gerileten bu sistemin yarattığı krizin sonuçlarını vatandaşlarımız her alanda yaşıyor.

Biz bu krizden bir çıkış yolu olduğunu biliyoruz. Türkiye'nin "gerileme dönemi" dediğimiz bu sistem krizini aşması için yasama, yürütme ve yargıyı ayrı ayrı güçlendirmek gerektiğine inanıyoruz. Sistemi; özgürlükçü, katılımcı ve çoğulcu bir demokrasi anlayışıyla yenilemek gerektiğini düşünüyoruz.

Amacımız geçmişte uygulanan tekçi, merkeziyetçi, çoğunlukçu ve vesayetçi sisteme geri dönmek değildir. Vatandaşlarımızın yönetimde etkin ve güçlü olduğu yeni bir sistemi hedefliyoruz: Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem'i hedefliyoruz.

Ülkemizi; özgürlükçü, katılımcı ve çoğulcu demokrasiyi bütün kurum ve kurallarıyla yaşatan, kuvvetler ayrılığını tesis ederek denge ve denetleme mekanizmalarını etkinleştiren yepyeni bir yönetim sistemine davet ediyoruz.

Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem'i hayata geçirmeyi hedeflerken, katılımcı bir süreç işleterek geniş bir siyasi ve toplumsal mutabakat arayışının şart olduğunu biliyoruz. Bu nedenle istişare ve ortak akılla yürümeye devam edeceğiz.

Hep birlikte başaracağız.

DEVA Partisi
Hukuk ve Adalet Politikaları Başkanı
Mustafa Yeneroğlu

Köklü anayasacılık ve demokrasi tecrübelerine rağmen Türkiye' de ne yazık ki çoğulcu ve özgürlükçü bir demokrasi anlayışı yerleşememiş, hukukun üstünlüğü ve temel haklar yeterli güvenceye kavuşturulamamıştır. Bununla birlikte, 16 Nisan 2017 tarihli Anayasa değişikliği sonrasında oluşturulan keyfi yönetim biçimi mevcut demokrasi ve hukuk devleti kazanımlarımızı daha da geriye götürmüştür.

Yürütme gücü keyfi şekilde kullanılan bir erke dönüştürülmüştür. Anayasa'ya açıkça aykırı şekilde taraflı olan Cumhurbaşkanı, ayrıştırıcı dili ve tutumuyla milletin birliğini temsil edemediği gibi herkesin insan haklarından ve temel hürriyetlerinden yararlanması ülküsüne bağlı değildir. Bu Sistem'de, bir "Bakanlar Kurulu"na yer verilmiş olunsa da bu kurul danışma organı niteliği taşıyan göstermelik bir nitelik taşımaktadır; gerçekte tüm kararlar tek bir kişi tarafından alınmaktadır.

Cumhurbaşkanı'nın partisi ile ilişiğinin devam etmesi, yasama faaliyetlerinde de Cumhurbaşkanı'nı tek belirleyici haline getirmiştir. Öte yandan, Cumhurbaşkanı'na tanınan kararname yetkisi ve bütçe konusundaki düzenlemeler yasama organını önemli ölçüde işlevsizleştirmiştir. Cumhurbaşkanı'nın kuvvetler birliği anlayışı, atamalarda liyakat yerine sadakati esas alması ve devamlı müdahaleleri sebebiyle yargı organının bağımsızlığı ve tarafsızlığı zedelenmiştir.

DEVA Partisi olarak, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin her alana yansıyan olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak ve milletimizin hak ettiği özgürlükçü ve çoğulcu demokratik bir hukuk devletini sağlamak için yeni bir siyasal sistem inşa etmeyi amaçlıyoruz.

Bu amaçla hazırladığımız "Demokrasiye Geçiş Eylem Planı" ile özgürlükçü, katılımcı ve çoğulcu demokrasinin bütün kural ve kurumlarını içeren, siyasi iktidarın yapılanması ve işleyişinde denge ve denetleme mekanizmalarına yer veren, hükümet istikrarı yanında demokratik ve ekonomik istikrarı sağlamayı da ilke edinen Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem'e geçilmesini öneriyoruz.

Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem'de;

Çoğulcu bir demokrasi için; bireyi ve sivil toplumu güçlendiren ve katılımcılığı esas alan özgürlükçü bir siyasal sistem öngörüyoruz. Böylece temel hak ve özgürlüklerin anayasal güvence altına alınarak basın özgürlüğü ve diğer temel hak ve özgürlüklerin önündeki bütün engelleri kaldıracak, sivil toplum kuruluşları üzerindeki her türlü baskıya son vereceğiz.

Yasama organını güçlendirmek için; Meclis'in temsil gücünü artıracak, kanun koyma ve denetleme işlevlerinin gereği gibi yerine getirilmesini temin edecek ve üst kurullar ile yüksek yargı organlarının oluşumunda Meclis'i etkili kılacağız. Ayrıca parti içi demokrasiyi ve temsilde adaleti sağlayacak, siyasette şeffaflığı ve dürüstlüğü güvence altına alacak şekilde siyasi partiler ve seçim kanunlarında düzenlemeler yapacak, siyasi makamların millete hizmetten başka bir amacının olmamasını sağlamak üzere Siyasi Etik Kanunu hazırlayacağız.

Yürütme organını güçlendirmek için; Cumhurbaşkanı'nı tarafsız ve sembolik yetkileri olan bir makam olarak düzenleyecek, yürütmeye ilişkin icrai yetkilerin bakanlar kurulunda olduğu, istikrarlı ve hukukla bağlı bir hükümet yapısı sağlayacağız.

Kamu yönetimini güçlendirmek için; merkezi otoritenin yetkilerini sınırlayarak yerel yönetimleri güçlendirecek, düzenleyici ve denetleyici kurumların bağımsızlığını ve etkinliğini artıracak, devletin her kademesinde hesap verebilirliği, şeffaflığı ve liyakati esas alacağız.

Yargı organının bağımsızlığını güçlendirmek için; adaletin ve özgürlüğün güvencesi olan ve yürütmenin denge ve denetiminde önemli rol oynayan yargının, bir yandan vesayet organına dönüşmesini öte yandan da yürütmenin müdahalelerine açık hale gelmesini önleyici tedbirler geliştiriyoruz. HSK'yı yeniden yapılandırarak yargı bağımsızlığının kurumsal güvencesi haline getirecek, yüksek yargı organının üye seçimini hukuk devletinin gereklerine uygun olarak düzenleyecek, bu organların niteliklerini artırarak etkili ve verimli çalışmalarını sağlayacağız.

DEVA Partisi
Hukuk ve Adalet Politikaları Başkanı
Mustafa Yeneroğlu

Özgürlükçü, katılımcı ve çoğulcu demokrasi için
Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem

وشاورهم في الامر
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
TBMM

I. SİYASAL SİSTEMİ DEMOKRATİKLEŞTİRİYORUZ: ÖZGÜRLÜKÇÜ, KATILIMCI VE ÇOĞULCU BİR DEMOKRASİ ÖNERİYORUZ

1. TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ GÜÇLENDİRİYORUZ

NEDEN?

Türkiye'de insan haklarının ihlali, Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi ile başlamadı ancak demokratik denge ve denetim mekanizmalarını ortadan kaldıran ve iktidarı tek elde toplayan bu sistem, insan hakları sorunlarını daha fazla derinleştirdi.

Bireyi devlet karşısında güçsüzleştiren, bireyin haklarını değil sorumluluklarını öne çıkartan 1982 Anayasası, temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınmasını ve demokratik bir toplum düzeninin oluşmasını engelledi. Temel hak ve özgürlükler 2001 ve 2004 Anayasa değişiklikleri ile önemli ölçüde evrensel standartlarda güvencelere kavuşturulsa da çoğulcu demokrasi ve hukuk devletinin gerekleri tam anlamıyla sağlanamadı.

Özgürlükçü, katılımcı ve çoğulcu bir demokratik düzenin sağlanabilmesi için başta düşünce, ifade, basın, toplantı, gösteri ve örgütlenme özgürlüğü olmak üzere tüm temel hak ve özgürlüklerin önündeki yasal ve yapısal engellerin kaldırılması yaşamsal önemdedir.

Hedefimiz; huzur ve güven, adalet ve hukuk, insan hakları ve özgürlükler, insan onuru ve insana saygı, sosyal refah ve sosyal adalet gibi gelişmiş değerler etrafında her kesimden insanımızı buluşturmaktır.

KANUN ÖNÜNDE EŞİTLİK İLKESİNİN GEREKLERİNİ SAĞLAYACAĞIZ

- Ötekileştirme hissi doğuran tüm uygulamaları ortadan kaldıracağız.
- Temel hak ve özgürlükleri etnik köken, dil, din, mezhep, cinsiyet, siyasi ve sosyal aidiyet farkı gözetmeksizin tüm insanlar için güvenceye kavuşturacak ve iç hukukumuzu uluslararası standartlarla uyumlu kılacağız.
- Etnik, dini, mezhebi ve kültürel çeşitliliğimizi dikkate alarak toplumdaki tüm farklılıkları kucaklayan bir vatandaşlık anlayışı geliştireceğiz.

İFADE, TOPLANMA VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜKLERİNİ GÜVENCE ALTINA ALACAĞIZ

- İfade, toplanma ve örgütlenme özgürlüklerinin önündeki bütün engelleri kaldıracak ve mevcut düzenlemeleri demokratik toplumun gereklerine uygun hale getireceğiz.
- Bireylerin düşündüklerini özgürce ifade edebildikleri, ortak çıkarları etrafında birleşebildikleri ve taleplerini barışçıl olarak rahatça ortaya koyabildikleri açık bir toplum yapısı oluşturacağız.

ETKİLİ BİR KORUMA İÇİN SOMUT TEDBİRLER GELİŞTİRECEĞİZ

- Temel hak ve özgürlüklere ilişkin tüm yasal ve yapısal düzenlemelerde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni, uluslararası sözleşmeleri ve evrensel hukuk ilkelerini esas alacağız.
- Devletin yükümlülükleri kapsamında temel hak ve özgürlüklerin etkili şekilde korunması için gereken tedbirleri alacağız.
- Hâkimlerin terfisinde verdikleri kararların Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarıyla uyumunu temel bir ölçüt kabul edeceğiz.
- Yapısal tedbirlerle AİHM ve AYM kararlarının derhal yerine getirilmesini güvence altına alacağız.

SOSYAL HAKLARI GÜÇLENDİRECEĞİZ

- Sosyal devlet anlayışının gereği olarak sosyal hakların korunması ve güçlendirilmesine özel bir önem vereceğiz.
- Sosyal yardımları hak temelli bir yükümlülük olarak gören devlet anlayışını hâkim kılacağız .

2. BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜ EVRENSEL ÖLÇÜLERDE GÜVENCE ALTINA ALIYORUZ

NEDEN?

Özgür basın, kamu siyasetine ilişkin konularda kamuoyunun bilgilenmesine ve tartışmalara katılmasına zemin hazırlayarak siyasi karar alma süreçlerini katılımcı ve çoğulcu bir niteliğe kavuşturur. Oysa bugün medya kuruluşlarının büyük çoğunluğu iktidarın etkisi altına girdi. Medyanın iktidarın propaganda aracı haline dönüşmesi nedeniyle toplumun iktidarı denetleme imkânı ciddi manada zayıflatıldı.

Gazeteciler haksız ve keyfi olarak gözaltına alınıyor, tutuklanıyor. Gazeteciler mesleklerini yaparken sansüre uğruyor veya otosansüre mecbur kalıyor. Basın kartı alma imkânı tamamen iktidarın keyfi iradesine bağlandı. RTÜK tarafından verilen idari para ve yayın durdurma cezaları ile iktidarın güdümüne girmeyen medya kuruluşlarına baskı yapılıyor.

Hedefimiz; basın özgürlüğünün önündeki bütün engelleri kaldırmak ve vatandaşlarımızın fikirlerini özgürce paylaşabilecekleri, bilgiye erişebilecekleri özgür bir sosyal medya ortamı tesis etmektir.

NASIL?

GAZETECİLİĞİN ÖNÜNDEKİ ENGELLERİ KALDIRACAĞIZ

- Gazetecilere karşı cezai soruşmaya gerekçe yapılan mevzuatı AİHM içtihatları çerçevesinde yeniden düzenleyeceğiz.
- Keyfi akreditasyon kararlarını engelleyeceğiz.
- Basın kartlarının verilmesinde ve mesleğe kabulde meslek kuruluşları tarafından oluşturulacak bir kurulun etkili olmasını sağlayacağız.
- İnternet mevzuatını uluslararası standartlara uygun olarak, ifade özgürlüğünü ve bilgiye erişimi kısıtlamayacak şekilde yeniden düzenleyeceğiz.

RTÜK'Ü BAĞIMSIZ KILACAĞIZ

- RTÜK'ün tabi olduğu mevzuatı basın özgürlüğünü genişletecek bir anlayışla yeniden düzenleyeceğiz.
- Kurulun oluşumunda TBMM'nin yanında sivil toplum ve meslek örgütlerinin sürece katılımını sağlayacağız. Kurulun bağımsızlığını ve tarafsızlığını güçlendireceğiz.

MEDYANIN TEKELLEŞMESİNE ENGEL OLACAĞIZ

- Basının görevini bağımsız ve rahat bir şekilde yapacağı güvenli, çoğulcu ve elverişli bir ortam oluşturacağız.
- Bağımsız bir yayın politikasının güçlendirilmesi için medyada tekelleşmeye karşı her türlü önlemi alacağız.
- Basın etik kurallarının ve özdenetim mekanizmalarının uygulanmasında sivil toplum kuruluşlarına destek olacağız.
- AA ve TRT'yi tarafsızlık ve bağımsızlık çerçevesinde yeniden yapılandıracağız.
- Basında çok sesliliği sağlamak için yerel radyo, televizyon, gazete ve internet medyasına destek olacağız.
- Basın İlan Kurumu'nun resmi ilân ve reklamları tüm basın kuruluşlarına adil ve şeffaf olarak, yerel medyayı da kapsayacak biçimde dağıtmasını sağlayacağız.

3. SİVİL TOPLUMU GÜÇLENDİRİYORUZ

NEDEN?

Olağanüstü hâl döneminde ve Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi'nde oluşturulan siyasal sistemde güç dengesi devlet lehine değişerek sivil toplumun zayıflamasına yol açtı. Özellikle 27 Aralık 2020 tarihli ve 7262 sayılı Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun ile düzenlenen denetim yetkisi, sivil toplumun oluşumunun ve işleyişinin önündeki en önemli engellerden biri oldu.

Oysa sivil toplum, demokrasinin asli bir unsurudur.

Hedefimiz; kamu gücü, kamu kaynağı ve kamu yetkisi kullanan kişi veya kurumların bunları kamu yararına, etik ve hukuk ilkelerine uygun olarak kullamasını sağlamak ve bu kişilerin yolsuzluk sayılabilecek eylemlerini denetlemek amacıyla sivil toplumu güçlendirmektir.

NASIL?

SİVİL TOPLUMUN ÖNÜNDEKİ ENGELLERİ KALDIRACAĞIZ

- STK'ların bağımsız ve özgür çalışabileceği elverişli bir ortam oluşturacağız.
- STK'lara yönelik her türlü ayırmacılık, kayırmacılık ve dışlayıcılık uygulamalarına son vereceğiz.
- STK'ların kamu yararı statüsü ve vergi muafiyeti gibi desteklerden yararlanmasında adil ve şeffaf bir yöntem uygulayacağız.
- STK'ların denetimiyle ilgili mevzuatı, STK'ların kuruluş amaçları ve yasalar çerçevesinde faaliyet göstermelerini temin edecek şekilde düzenleyeceğiz.
- STK'lara uygulanan cezai yaptırımlarda hakkaniyet ilkesinin gözetilmesini sağlayacağız.
- STK'ların toplanma ve gösteri düzenleme gibi haklarına getirilen yer ve süre kısıtlamalarını örgütlenme özgürlüğü lehine yeniden düzenleyeceğiz.

SİVİL TOPLUMUN GÜCÜNÜ VE VERİMLİLİĞİNİ ARTIRACAĞIZ

- Kamu kuruluşlarının uygulamalarına ve karar alma süreçlerine ilişkin STK'ların bilgilendirilmesinde "açık kapı" ilkesini benimseyeceğiz.
- Kadınların ve gençlerin sivil topluma katılımını destekleyeceğiz.
- STK'ların kanun yapım sürecinde etkili olarak yer almasını sağlayacağız.

II. YASAMAYI GÜÇLENDİRİYORUZ: TEMSİL YETENEĞİ YÜKSEK VE ETKİLİ BİR MECLİS ÖNERİYORUZ

1. MECLİS'İN KANUN YAPIM SÜRECİNİ DEMOKRATİKLEŞTİRİYORUZ

NEDEN?

Egemenliği halka ait kılan temel unsurların başında, yasama organının en temel fonksiyonlarından olan kanun yapma işlevi gelir. Ancak Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi'nde Cumhurbaşkanı'nın Meclis'in onayına ihtiyaç duymadan kararname çıkarma yetkisi bulunuyor. Bu sistemde, kararnamelerin ve diğer düzenleyici işlemlerin uygulama alanı genişletildi. Böylece, parlamentonun kanun yapma işlevi önemli ölçüde daraltıldı. Devlet; Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve genelgelerle yönetilmeye başladı.

Kanunlar milletvekilleri tarafından hazırlanmıyor. Külliye'de hazırlanan metinler, kanun teklifi olarak adlandırılsa da tasarı niteliğinde ve Anayasa'ya aykırı olarak yürütme tarafından hazırlanıp Meclis'e gönderiliyor. Birden çok farklı konuyu düzenleyen ve çeşitli kanunlarda değişiklikler öngören "torba kanun" uygulaması, kanun yapım süreçlerinde ciddi sorunlara yol açıyor. Hedefimiz Meclis'in kanun yapma işlevini güçlendirerek yasama organını daha demokratik, etkili ve verimli hale getirmektir.

TORBA KANUN UYGULAMASINA SON VERECEĞİZ

- Milletvekillerinin parlamenter etkinliklerini zayıflatan ve Meclis içerisinde katılımcılığı ve müzakereyi etkisizleştiren "torba kanun" yönteminden vazgeçeceğiz.

MÜZAKEREYİ ESAS ALAN BİR KANUN YAPIM SÜRECİ OLUŞTURACAĞIZ

- Katılımcı, çoğulcu ve şeffaf bir müzakere süreci esas alacağız. Muhalefetin kanun yapım süreçlerinde daha etkili olmasını sağlayacağız.
- Kanunların yazımında niteliği artıracağız. Kanun gerekçelerinin anlaşılır bir şekilde kaleme alınmasını sağlayacağız.
- Komisyonların teknik kapasitesini güçlendireceğiz. Milletvekillerine yönelik destek hizmetlerini artıracağız.
- Kanun teklif ve tasarılarının komisyonlarda görüşülmesi esnasında, kanun teklifiyle veya tasarısıyla ilgili sivil toplumun, meslek kuruluşlarının ve uzmanların görüşlerine başvurulmasını zorunlu kılacağız.
- Kanun teklifleri ve tasarıları TBMM'de görüşülürken muhalefetin söz hakkını etkili bir biçimde kullanması için gerekli tedbirleri alacağız.

CUMHURBAŞKANININ YETKİLERİNİ SINIRLANDIRACAĞIZ

- Cumhurbaşkanı'nın kanunları veto yetkisine son vereceğiz.
- Cumhurbaşkanı'nın kanun yapım süreçlerindeki etkisini yalnızca bir uyarı niteliği taşıyan "geri gönderme yetkisi" ile sınırlandıracağız.
- Kanunların Cumhurbaşkanın'ca yayınlanmasında yaşanabilecek gecikmeleri önleyecek tedbirler alacağız.

2. MECLİS'İN YÜRÜTMEYİ DENETLEME YETKİSİNİ ETKİNLEŞTİRİYORUZ

NEDEN?

Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi'yle beraber TBMM'nin denetim araçları zayıflatılarak şeffaf ve hesap verebilir yönetim anlayışından hızla uzaklaşıldı. Meclis'in en işlevsel denetim araçlarından olan gensoru ve sözlü soru kaldırıldı. Meclis soruşturması mekanizması ise kullanılması mümkün olmayacak ölçüde zorlaştırıldı.

Yasama organının yürütmeyi denetleyebilmesi, kuvvetler ayrılığının sağlanması bakımından bir zorunluluktur. Aynı zamanda parlamenter sistemin sağlıklı işleyebilmesinin şartıdır. Aksi takdirde özgürlükçü, katılımcı ve çoğulcu bir demokrasi anlayışından bahsetmek mümkün olmaz. Meclis araştırması, meclis soruşturması ve gensoru gibi mekanizmaların işlerlik ve etkinlik kazanması sistemin güçlendirilmesiyle doğrudan ilgilidir.

Hedefimiz; şeffaf ve hesap verebilir bir yönetimdir.

NASIL?

MECLİS'İN DENETİM MEKANİZMALARINI ARTIRACAĞIZ

- Meclis'in, hükûmet istikrarını olumsuz etkilememek kaydıyla, millet adına yürütmeden bilgi alabilmesini ve aksaklıklar karşısında hükûmete hesap sorabilmesini sağlayacak araçları artıracağız.
- Gensoru yöntemini yeniden kabul ederek bu yöntemi hükûmet istikrarsızlığına yol açmayacak şekilde düzenleyeceğiz.
- Belirli sürede yanıtlanma zorunluluğu ile sözlü soru yöntemini kabul edeceğiz.

MECLİS'İN DENETİM MEKANİZMALARINA İŞLERLİK KAZANDIRACAĞIZ

- Yazılı soru önergelerine süresi içerisinde cevap verilmesini sağlayacak tedbirler alacağız.
- Meclis soruşturması için gerekli yetersayıları düşüreceğiz.
- Genel görüşme önergesinin kabulünü, belirli sınırlar çerçevesinde, Meclis çoğunluğunun iradesine bağlı olmaktan çıkaracağız.
- Meclis araştırması önergesinin etkinleştirilmesi amacıyla meclis araştırması komisyonlarını güçlendireceğiz. Araştırma komisyonlarının çalışmalarına bütçe ayrılmasını, komisyonlarda uzmanların ve akademisyenlerin etkili olmasını sağlayacağız.
- Bütün kamu kurum ve kuruluşları ile kamu görevlilerinin, meclis araştırması komisyonlarının talep ettikleri bilgi ve belgeleri sağlamasına ilişkin gerekli düzenlemeleri yapacağız.

KAMU KURUMLARINI MECLİS DENETİMİNE TABİ TUTACAĞIZ

- Meclis'in başta güvenlik, istihbarat ve dış politika alanlarıyla ilgili olanlar olmak üzere bütün kamu kurum ve kuruluşları üzerinde etkili bir denetim yapabilmesini sağlayacağız.

3. TBMM İÇTÜZÜĞÜ'NDE KATILIMCILIĞI ÖNE ÇIKARIYORUZ

NEDEN?

Defalarca değişikliğe uğrayan mevcut İçtüzük'ün, kararların müzakere ve uzlaşı içerisinde alınmasını sağlayacak demokratik nitelikten halen yoksun olması, Meclis çalışmalarında çoğunluk partisinin tek belirleyici olmasına yol açıyor. Böylece farklı seslerin Meclis çatısı altında buluşması engelleniyor.

Yasama organı, anayasal yetki ve görevlerini İçtüzük kuralları çerçevesinde gerçekleştirir. Bu kurallar, bir yandan Meclis'in yürütme organı karşısındaki bağımsızlığını tesis ederken diğer yandan da demokrasinin gerçekleştirilmesini sağlar. İşte bu işlevsel önemi sebebiyle de "sessiz anayasa" olarak adlandırılırlar.

Hedefimiz; Meclis'te katılımcılığı ön plana çıkarmaktır.

DEMOKRATİK BİR İÇTÜZÜK HAZIRLAYACAĞIZ

NASIL?

- Meclis'te yer alan bütün partilerle uzlaşarak yeni bir TBMM İçtüzüğü hazırlayacağız.
- Yasama çalışmalarının katılımcı, etkili ve şeffaf bir şekilde yürütülmesini sağlayacağız.
- Kanun teklifleri ve tasarıları görüşülürken muhalefetin ve grubu olmayan milletvekillerinin söz haklarını etkili bir şekilde kullanabilmeleri için önlemler alacağız.
- TBMM'deki açık görüşmeler bakımından canlı ve her türlü araçla yayını ilkesini, TBMM
- İç Tüzüğü'nde düzenleyeceğiz. Böylece, kamuoyunun yasama faaliyetlerini daha yakından takip edebilmesini sağlamak suretiyle, TBMM üzerindeki kamuoyu denetimini etkili kılacağız.
- İçtüzüğün değiştirilebilmesini nitelikli çoğunluğa bağlayacağız.

4. MECLİS'İN BÜTÇE HAKKINI TEMİNAT ALTINA ALIYORUZ

NEDEN?

Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi'yle birlikte Meclis'in bütçenin kabul edilmesindeki etkisi önemli ölçüde zayıflatıldı. Bu sistemde Meclis, bütçe kanununu ve geçici bütçeyi onaylamadığı takdirde, Cumhurbaşkanı önceki yılın bütçesini yeniden değerlendirme oranına göre artırarak kullanabiliyor. Böylece Meclis'in bütçeyi reddetmesinin bir önemi kalmadı ve toplanan vergilerinin nasıl harcandığı konusundaki denetim zorlaştırıldı.

Meclis, demokratik ülkelerde kamu gelirlerini halk adına toplama ve harcama konusunda yürütme organının sınırlarını bütçe hakkı sayesinde belirler. Sonuçlarını bütçe hakkıyla denetler. Bütçe hakkı, parlamentoların tarihî bir kazanımıdır.

Hedefimiz; Meclis'in yürütme üzerindeki önemli bir denetim mekanizması olan bütçe hakkını daha etkili kullanmasıdır.

NASIL?

MECLİS'İN BÜTÇE HAKKINI GÜÇLENDİRECEĞİZ

- Bütçe hakkını hiçbir sınırlamaya ve istisnaya yer vermeksizin, Meclis'in devredilmez bir yetkisi olarak düzenleyeceğiz.
- TBMM adına denetim yetkisini kullanan Sayıştay'ın görevlerini etkili bir biçimde yerine getirmesini sağlayacağız.

5. MECLİS'TE DEMOKRATİK TEMSİLİ ARTIRIYORUZ

NEDEN?

Yürürlükteki Milletvekili Seçimi Kanununu demokratik içerikten yoksun olması, çoğulculuğun sağlanması için gerekli olan temsilde adalet ilkesini zedeliyor. Kanun'da öngörülen yüzde 10'luk seçim barajı, temsilde adaletin önünde büyük engel teşkil ediyor. Seçim barajları parlamenter sistemde yönetimin istikrarına katkı sağladığı için işlevsel olsa da dünyanın en yüksek oranı olan yüzde 10 seçim barajının orantısızlığı önemli sayıda seçmenin Meclis'te temsil edilememesine yol açıyor.

Hedefimiz; TBMM'nin demokratik meşruiyetini güçlendirmek ve güçlü bir meclis için seçmenlerin temsil oranını artırmaktır.

NASIL?

SEÇİM BARAJINI DÜŞÜRECEĞİZ

- Halk iradesinin Meclis'e etkili bir şekilde yansıtılması amacıyla seçim barajını temsilde adalet ilkesine uygun şekilde düşüreceğiz.
- Daha güçlü bir temsil için kadınların, engellilerin ve gençlerin Meclis'te daha adil biçimde temsil edilebilmesi için kota zorunluluğu getireceğiz. Bu grupların siyasete aktif katılımını teşvik edeceğiz.

6. SİYASİ PARTİLERİ DEMOKRATİKLEŞTİRİYORUZ

NEDEN?

Siyasi partilerin örgütlenmesi, karar alma süreçleri, aday belirleme yöntemleri ve gelir kaynaklarına ilişkin Siyasi Partiler Kanunu'nda yer alan düzenlemeler milletvekillerini etkisizleştiriyor. Bu düzenlemeler aynı zamanda siyasi partilerin demokratikleşmesini de zorlaştırıyor.

Siyasi partiler ancak kendi iç karar alma süreçlerini demokrasiye uygun işlettiğinde demokratik işlevlerini yerine getirebilir.

Hedefimiz; siyasi partilerin, kendi iç işleyişlerinde ve karar alma süreçlerinde demokratikleşmesiyle birlikte demokrasi kültürümüzü geliştirmeleridir.

NASIL?

PARTİ İÇİ DEMOKRASİYİ GÜÇLENDİRECEĞİZ

- Parti içi demokrasiyi kurumsallaştıracağız; Siyasi Partiler Kanunu'nda parti üyelerinin siyasi çalışmalara, parti içi eğitim faaliyetlerine, siyasetin finansmanına ve siyasal kararlara katılma usul ve şartlarını demokratik esaslar çerçevesinde sağlayacak değişiklikler getireceğiz.
- Seçmen ve milletvekili arasındaki bağı kuvvetlendirmek amacıyla üyelerin parti içi karar alma süreçlerinde etkili olmalarını sağlayacağız.

SİYASETTE ŞEFFAFLIĞI VE DÜRÜSTLÜĞÜ GÜVENCE ALTINA ALACAĞIZ

- Parti finansmanının şeffaf ve denetlenebilir olmasını sağlayacak mekanizmalar geliştireceğiz.
- Hazine yardımının kriterlerini değiştirerek partiler arası adaleti sağlayacağız.
- Siyasette kişisel çıkarları değil milletin taleplerini esas kılmak, siyasi makamların millete hizmetten başka bir amacının olmamasını sağlamak üzere Siyasi Etik Kanunu çıkaracağız.
- Meclis bünyesinde Siyasi Etik Komisyonu oluşturacağız.

III. YÜRÜTMEYİ VE İDAREYİ GÜÇLENDİRİYORUZ: İSTİKRARLI BİR HÜKÜMET VE ETKİLİ BİR YÖNETİM ÖNERİYORUZ

1. TEK KİŞİLİK YÜRÜTME YETKİSİNE SON VERİYORUZ

NEDEN?

1982 Anayasası'nda parlamenter sistemin özüne aykırı biçimde güçlü ve etkili bir makam olarak düzenlenen Cumhurbaşkanlığı; kanun yapımında, üst düzey yöneticilerin atanmasında ve olağanüstü hâl süreçlerinde önemli yetkilerle donatıldı. Parlamenter sistemin doğasıyla bağdaşmayan bu durum, devlet organları arasındaki dengeleri bozarak krizlere neden oldu. 2017 Anayasa değişikliğiyle beraber daha da güçlendirilen Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisini tek başına kullanan yegâne güç haline getirildi. Bakanlar Kurulu'nun bir danışma organına indirgenmesi, başta ekonomi, hukuk, sağlık, eğitim olmak üzere son derece önemli konularda kolektif organ yerine tek kişinin iradesinin belirleyici hale gelmesine yol açtı. İstikrar ve etkililik sağlayacağı gerekçesiyle savunulan sistem aksi yönde sonuç verdi. İktidar kişiselleştikçe yönetim yapısı aşırı merkeziyetçi bir anlayışla örgütlendi. Sonuç; istikrarlı bir biçimde alınan keyfî ve hatalı kararlar oldu.

Hedefimiz; yürütmeye ilişkin asıl yetkileri Meclis'in içerisinden çıkan, Meclis'e hesap veren ve Meclis'in güvenine sahip olduğu sürece görevde kalabilen bir Bakanlar Kurulu'na devretmektir.

NASIL?

YÜRÜTME ORGANINDA BAKANLAR KURULUNU ETKİLİ KILACAĞIZ

- İstikrarlı bir yönetim sağlamak için Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu'ndan oluşan bir yürütme organı öngöreceğiz.
- Cumhurbaşkanlığını sembolik yetkileri olan bir makam olarak düzenleyeceğiz.
- Yürütmeye dair icrai yetkilerin TBMM'ye karşı siyasi sorumluluğu olan başbakan ve bakanlardan müteşekkil Bakanlar Kurulu tarafından kullanılmasını sağlayacağız.

2. CUMHURBAŞKANININ TARAFSIZLIĞINI GÜVENCE ALTINA ALIYORUZ

NEDEN?

Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi'nde Cumhurbaşkanının partisiyle ilişkisinin devam edebilmesine imkân tanındı. Cumhurbaşkanının aynı zamanda bir partinin genel başkanı da olabildiği bu sistem, yasama organının önemli bir kısmının Cumhurbaşkanının istekleri doğrultusunda oluşmasını mümkün kıldı. Böylece yasama organı, yürütme organının müdahalesine açık hale getirildi.

Ayrıca bir Cumhurbaşkanının birden fazla kez seçilme olasılığı, Cumhurbaşkanının siyasette aktif rol almasına zemin oluşturdu. Cumhurbaşkanlığı makamının partiler üstü konumuna son verildi.

Öte yandan, Cumhurbaşkanını milletin birliğini temsil etmekle ve görevlerini tarafsızlıkla yerine getirmekle yükümlü kılan Anayasamızda Cumhurbaşkanı için öngörülen çerçeve aşındırıldı. Çünkü partili bir Cumhurbaşkanının tarafsız kalması mümkün değildir. Sistemin demokratik niteliğinin artırılması için Cumhurbaşkanının tarafsızlığını sağlayacak anayasal mekanizmalar büyük öneme sahiptir.

Hedefimiz; Cumhurbaşkanının tarafsız hakem statüsüne gelmesini, siyasi kriz gibi olağanüstü gelişmeler yaşanırken taraflar arasında uzlaştırıcı rol oynamasını, siyasi ve toplumsal hayattaki kutuplaşmaları hafifletmesini sağlamaktır.

NASIL?

CUMHURBAŞKANININ TOPLUMUN HER KESİMİNE EŞİT MESAFEDE OLMASINI SAĞLAYACAĞIZ

- Cumhurbaşkanı seçilen kişinin partisi ile ilişiğinin kesilmesini sağlayacağız.
- Cumhurbaşkanı'nın görevini yerini getirirken tarafsız olmasını temin edeceğiz.
- Devlet başkanı olarak Cumhurbaşkanı'n görevini yerine getirirken milletin ve devletin birliğini temsil etmesini ve ayrım gözetmeden halkın her kesimine eşit mesafede olmasını sağlayacağız.

1 DÖNEM, 7 YIL KURALI GETİRECEĞİZ

- Cumhurbaşkanı'nın yalnızca bir dönem seçilmesi kuralını esas alacağız.
- Cumhurbaşkanı'nın görev süresini yedi yılla sınırlı tutacağız.

3. HÜKÛMET İSTİKRARINI SAĞLAYACAK ÖNLEMLER ALIYORUZ

NEDEN?

1982 Anayasası'nın öngördüğü sistem yürütmeyi ve Cumhurbaşkanını güçlendirerek yasama ve yürütme organları arasındaki dengeyi bozdu. Bu olumsuz tabloda seçim sisteminin ve siyasi partilerin yapısıyla birlikte parlamenter sistemin sağlıklı işlemesini güvence altına alacak ve sisteme esneklik sağlayacak n etkili mekanizmalar geliştirilememesi etkili oldu.

2017 Anayasa değişikliği her ne kadar yeni sistemin istikrar kazandıracağı vaatlerine dayandırılsa da uygulama öyle olmadı. Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi alınan hatalı kararların düzeltilmeye çalışıldığı istikrarsız bir yönetime yol açtı.

Meclis ve hükûmet ilişkileri düzenlenirken, temsil ve istikrar arasında denge kurulması son derece büyük bir öneme haizdir. Parlamenter sistem, güçlü bir meclis ve istikrarlı bir hükûmet yaratabildiği ölçüde başarılıdır.

Hedefimiz; 'Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem'de başarılı bir sonuç elde etmek için bir taraftan Meclis'i güçlendirilirken diğer taraftan da hükûmeti istikrarlı kılmaktır.

NASIL?

HÜKÛMETİN KURULMASINI KOLAYLAŞTIRIP, DÜŞÜRÜLMESİNİ ZORLAŞTIRACAĞIZ

- Hükûmetin kurulmasında basit çoğunluk, düşürülmesinde ise nitelikli çoğunluk kuralını esas alacağız.
- Yasama ve yürütme arasında her birinin etkili olmasını sağlayan bir denge kuracağız.
- Gensoru önergesi verme hakkını sınırlandırarak bu müessesenin hükûmeti zayıflatmayacak şekilde kullanılmasını sağlayacağız.

YAPICI GÜVENSİZLİK OYU MEKANİZMASINI BENİMSEYECEĞİZ

- Hükûmet krizlerinin olmaması için gensoru önergesinin gündeme alınmasına karar verilmesi sonrasında yapılacak güven oylamasında TBMM'nin üye tamsayısının salt çoğunluğunun gerekli olduğu yapıcı güvensizlik oyunu getireceğiz.
- Hükümetin düşürülmesini, TBMM'nin üye tam sayısının salt çoğunluğuyla yeni Başbakanı belirlemesi şartına bağlayacağız.

4. OLAĞANÜSTÜ HALİ HUKUK DEVLETİNİN GEREKLERİNE GÖRE DÜZENLİYORUZ

NEDEN?

15 Temmuz Darbe Teşebbüsü sonrası ilan edilen, yedi kez uzatılan ve iki yıl süren OHAL süreci amacından saptırılarak otoriter, baskıcı ve keyfî bir yönetimin aracı olarak kullanıldı. Bu dönemde, TBMM işlevsizleştirildi, Anayasa'nın OHAL'e ilişkin olarak çizdiği çerçeve tamamen yok sayıldı ve OHAL sınırlarını aşan, temel hak ve hürriyetler üzerinde ciddi kısıtlamalara yol açan bir süreç işletildi.

Bu yetki Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi'nde çok daha güvencesiz bir şekilde düzenlendi. Buna göre, cumhurbaşkanı tek başına olağanüstü hâl ilan edebilir ve bu rejim süresince ülkeyi sınırları oldukça geniş şekilde düzenlenen olağanüstü hâl kararnameleri ile yönetebilir.

Olağanüstü hâl, belirli sebeplerin varlığı halinde belirli bir süreliğine ilan edilen ve temel hakların kısmen ya da tamamen durdurulmasına olanak tanıyan bir hukuk rejimidir. Buna göre, bu süre zarfında olağanüstü hâl sebebini ortadan kaldırmak amacıyla Anayasa'da öngörülen çerçevede tedbirler alınması mümkündür.

OHAL kapsamında çıkarılan kararnamelerin yargı denetimine kapalı olması geçmişte olduğu gibi gelecekte de çok ciddi hukuksuzluklara yol açabilir. Dolayısıyla bu yetkinin sınırlandırılması ve yargı denetimi kapsamına alınması hukuk devleti ve temel hak ve hürriyetlerin korunması bakımından hayati öneme sahiptir.

Hedefimiz; Bakanlar Kurulu tarafından kullanılacak OHAL yetkilerinin sınırlandırılması ve bu dönemde çıkarılacak kararnamelerin yargı denetimi kapsamına alınmasıdır.

NASIL?

OHAL KARARNAMELERİNİ YARGI DENETİMİNE AÇACAĞIZ

- OHAL Kararnameleriyle temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamaların, hakkın özüne dokunamayacağı esasını benimseyeceğiz.
- OHAL Kararnamelerinin yargısal denetime açılmasını ve Anayasa Mahkemesi tarafından temel haklar bakımından re'sen incelenmesini sağlayacağız.

OHAL YETKİLERİNİ SINIRLANDIRACAĞIZ

- OHAL ilanı yetkisini, sadece Bakanlar Kuruluna tanıyacağız.
- OHAL için öngörülen süreleri kısaltacağız.
- OHAL sona erdiğinde kararnamelerin tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kalkmasını temin edeceğiz.

5. KAMU YÖNETİMİNİ HUKUKA BAĞLI, LİYAKATA DAYANAN, HESAP VEREBİLİR VE SÜRDÜRÜLEBİLİR BİR YAPIYA KAVUŞTURUYORUZ

NEDEN?

Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi ve beraberinde oluşturulan devlet yapısı, Türkiye'nin yaşadığı çok yönlü krizi derinleştirdi. Kurallar yerini keyfiliğe bıraktı. Kurumsal yönetim kişisel yönetime; ehliyet ve liyakat ise kayırmacılığa ve dışlayıcılığa dönüştü. Kurumlar, yapısal ve kültürel olarak ciddi bir tahribata maruz kaldı. Hesap verebilirlik anlayışı tamamen ortadan kaldırıldı.

Geçtiğimiz yıllarda yaşanan siyasi ve sosyal olaylar toplumdaki devlet algısını ciddi şekilde değiştirdi. Herkes için umut ve güven kaynağı olması gereken, ülke şartlarını her açıdan daha yaşanabilir kılmayı amaçlayan yönetim anlayışı büyük oranda zayıfladı. Devlete ve kurumlarına yönelik büyük bir güvensizlik oluştu.

Toplumsal güven, huzur ve refah ancak katılımcı, şeffaf, hesap verebilir, kural temelli hareket eden, her bir vatandaşına aynı yakınlıkta olan, başta insan hak ve özgürlükleri olmak üzere demokratik değerlere saygılı ve kamu hizmetlerini insan odaklı, kaliteli ve verimli bir şekilde yerine getiren bir kamu yönetimiyle mümkündür.

Hedefimiz; kamu kurumlarına güveni oluşturarak kamu hizmetlerinde verimliliği ve kaliteyi artırmaktır.

ÇAĞDAŞ İLKE VE DEĞERLERİ HAKİM KILACAĞIZ

- Hukuka bağlı, vatandaş odaklı, katılımcı, saydam, hesap verebilir, denetlenebilir, dijital dönüşümünü gerçekleştirmiş, etkili iletişim yetkinliğine sahip, geri bildirime açık, ulaşılabilir, etkili ve verimli bir kamu yönetimine geçeceğiz.
- Kamu yararına uygun olarak her türlü idari faaliyetin yetkili makamlar tarafından sürdürülmesini ve idari kararların gerekçeli olmasını sağlayacağız.
- Üst düzey görevlere atanan kadın yöneticilerin sayısını arttıracağız.

MÜLAKATI DEĞİL, LİYAKATI ESAS ALACAĞIZ

- Kamu görevine alınmada adayların tabi tutulduğu sınavlara ilişkin adalet, dürüstlük, eşitlik, şeffaflık ve denetlenebilirliği sağlayacağız.
- Yazılı sınav sonuçlarına itibar edeceğiz.
- Mülakat uygulamasına son vereceğiz.
- Yüksek performans gösteren çalışanlar için ödül sistemi geliştireceğiz.
- Kurumların üst düzey yönetici kadrolarına atanacaklar için liyakat, başarı ve performans ölçütleri belirleyeceğiz.

YOLSUZLUKLARLA ETKİLİ MÜCADELE EDECEĞİZ

- Yolsuzluk konusunda toplumsal duyarlılığı harekete geçirerek farkındalığı artıracağız.
- Sivil toplumun destek ve katkısıyla yolsuzlukla mücadele strateji belgesi hazırlayarak bir eylem planı yürürlüğe koyacağız.
- Yolsuzlukla daha etkili mücadele edilmesini ve "Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu'nun (GRECO) tavsiye kararlarına tam uyumu sağlayacak mevzuat düzenlemelerini ve uygulamayı tavizsiz bir biçimde yürütecek yeni bir kurumsal yapıyı süratle hayata geçireceğiz.
- Kamu alımları ve ihalelerde rekabeti ortadan kaldıran; ihaleyi istisna, keyfiliği kural haline getiren; yolsuzluk kapısını açık tutan tüm istisna ve muafiyetleri ortadan kaldıracağız.
- Kamu İhale Kanunu'nu tümüyle yenileyeceğiz.
- İhale ve satın alma süreçlerinin kamuoyuna açık olmasını sağlayacağız.

MALİ KURALLAR ARACILIĞIYLA EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ TESİS EDECEĞİZ

- Karar alma süreçlerinde daha şeffaf ve daha güvenilir politikalar izlenmesi, makroekonomik istikrarın sağlanması gibi hedefleri gerçekleştirilmek için "Mali Kural" uygulamasını hayata geçireceğiz.
- Temel bütçe büyüklüklerine ilişkin daimî nitelikteki bazı sayısal hedefler, sınırlamalar ve ilkeler belirleyerek öngörülebilirliği artıracağız.
- Uygulanabilir, etkili, şeffaf, açık ve net mali kurallar belirleyip bu kuralları kararlı bir şekilde uygulayacağız.
- Maliye politikalarında verimliliği ve güvenilirliği tesis edeceğiz.

6. YEREL YÖNETİMLERİ GÜÇLENDİRİYORUZ

NEDEN?

Türkiye'de çeşitli sebeplerle güçlü bir yerel yönetim anlayışı yerleşmedi ve etkili, verimli ve demokratik yapıyı güçlendirecek bir niteliğe kavuşamadı. Yakın zamanda sıklıkla uygulanan kayyum anlayışı ile yerel yönetimler daha da güçsüzleştirilirken, merkez ile yerel arasındaki denge merkez lehine aşırı ölçüde bozuldu.

Oysa yerel yönetimler günümüzde toplumsal, siyasi ve yönetsel açıdan demokratik çoğulcu rejimin vazgeçilmez unsurlarıdır.

Hedefimiz; vatandaşların taleplerini etkili bir şekilde yerine getiren, kamu kaynaklarını verimli kullanan, merkezî iktidarı dengeleyen ve halkı yönetime katan yerel yönetim anlayışıyla demokrasinin yerleşmesine katkı sunmaktır.

YEREL YÖNETİMLERİ İDARİ VE MALİ AÇIDAN GÜÇLENDİRECEĞİZ

- Yerel ihtiyaçlar, nüfus artışı, çevresel sorunlar ve vatandaşların talep ve beklentilerindeki çeşitlilik ve kamu hizmetlerindeki verimliliği dikkate alarak yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluklarını yeniden belirleyeceğiz.
- Yerinden yönetim ilkesine uygun olarak yerel demokrasiyi güçlendirecek, merkez ve yerel arasında millet iradesine saygı çerçevesinde bir denge kuracağız.
- Merkezî idarenin yerel yönetimler üzerindeki vesayet yetkisinin kullanımını hukuka uygunluk denetimi ile sınırlandıracağız.

KAYYUM UYGULAMASINA SON VERECEĞİZ

- Yerel yönetimlere yönelik demokrasinin özüne zarar veren uygulamalara son vereceğiz.
- Milletin iradesine ve tercihlerine saygı çerçevesinde yerel yönetimlerin denetiminde yargı organını etkili kılacağız.
- Yerel yönetimlerin seçilmiş organlarının geçici olarak görevden alınmaları kararında yetkinin yargı organında olmasını sağlayacağız.
- Geçici olarak görevden alınma kararlarında İçişleri Bakanı tarafından yapılacak başvuruların Danıştay tarafından karara bağlandığı bir süreç öngöreceğiz. Danıştay tarafından en kısa zamandan karar verilmesini sağlayacak tedbirler alacağız.
- Geçici görevden alma kararıyla birlikte, seçilmiş belediye başkanı görevine dönene veya yapılacak ilk seçimlere kadar başkana vekâlet edecek kişinin belediye meclislerince belirlenmesini esas alacağız.

7. DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARI BAĞIMSIZ VE ETKİN KILACAK TEDBİRLER GELİŞTİRİYORUZ

NEDEN?

Düzenleyici ve denetleyici kurumlar günümüzde medya, bankacılık, rekabet, enerji gibi alanlarda etkili olan son derece önemli yapılar haline geldi. Bu kurumlar, uzmanlık gerektiren bazı alanlarda hızlı kararlar alınmasını sağlıyor. Ayrıca medya ve ekonomi gibi önemli alanlarda siyasi iktidarın etkisine karşı bir güvence teşkil ediyor.

Hedefimiz; bu kurumların üyelerinin atanmasına, üyelerin görevlerine son verilmesine, karar alma süreçlerine ve mali kaynaklarına yönelik gerekli güvenceleri sağlamaktır.

DÜZENLEME HANGİ KURUM VE KURULLARI KAPSIYOR?

- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
- Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
- Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
- Kamu İhale Kurumu
- Kişisel Verileri Koruma Kurumu
- Nükleer Düzenleme Kurumu
- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
- Rekabet Kurumu
- Sermaye Piyasası Kurulu
- Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu

NASIL?

KURUMLARI ÖZERKLİĞE KAVUŞTURACAĞIZ

- Düzenleyici ve denetleyici kurumların idari ve mali özerkliğini sağlayacağız.

KURUMLARDA İYİ YÖNETİŞİMİ TESİS EDECEĞİZ

- Kurumların oluşumunda ve çalışmasında iyi yönetişimi sağlamak adına şeffaflık, tarafsızlık, çoğulculuk, hesap verebilirlik ve ulaşılabilirlik ilkelerini esas alacağız.
- Kurumları yürütmenin müdahalelerine karşı koruyarak bağımsız karar almalarını sağlayacağız.
- Kurumları yasama ve yargı organlarının denetimiyle şeffaf ve hesap verebilir kılacağız.
- Kurumlara atanacak üyelerde liyakati esas alacağız.

KURUMLARIN DEMOKRATİK MEŞRUİYETİNİ ARTIRACAĞIZ

- Kurumların üye seçiminde Meclis'in etkisini artıracağız.
- Ekonomiye yön veren kurumların üyelerinin Bakanlar Kurulu'nun önerisi ile Cumhurbaşkanı tarafından atanmasını; bunun dışındaki kurumların üyelerinin ise TBMM tarafından nitelikli çoğunlukla seçilmesini sağlayacağız.

IV. YARGI BAĞIMSIZLIĞINI GÜÇLENDİRİYORUZ: HUKUK DEVLETİNİN GEREKLERİNE UYGUN BAĞIMSIZ VE TARAFSIZ BİR YARGI ÖNERİYORUZ

1. HSK'YI HÂKİM BAĞIMSIZLIĞININ TEMİNATI OLACAK ŞEKİLDE YENİDEN YAPILANDIRIYORUZ

NEDEN?

2017 Anayasa değişikliği ile Hakimler ve Savcılar Kurulu'nun yapılanması esaslı ölçüde değiştirildi. Öngörülen üye seçim yöntemi ile yürütme organının kurula neredeyse bütünüyle hâkim olmasının önü açıldı. Böylece hâkim ve savcıların anayasal teminatlarını anlamsızlaştı. Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı önemli ölçüde aşındırıldı. Bağımsız ve tarafsız karar veremeyen yargı, toplumun her kesimine uzanan hukuksuzlukların aracı haline getirildi.

Öte yandan, hâkimler ve savcılar yargılama süreçlerinde "iddia" ve "karar" olmak üzere iki farklı makamın üyesidirler. Hakimliğin ve savcılığın farklı işlevleri, bu meslekler bakımından sağlanması gereken güvenceleri de farklı kılar. Hâkim ve savcıların özlük işlemleri bakımından aynı çatı altında değerlendirilmeleri yargı bağımsızlığını sağlayacak etkili bir sistem oluşturmayı zorlaştırıyor.

Hâkim ve savcıların mesleğe atanma, disiplin, tayin ve terfi süreçlerinin bütününde etkili rol oynayan yargı kurulları hem yargı mensuplarının hem de güçlü, bağımsız ve tarafsız yargının en önemli güvencelerinden birisidir.

Hedefimiz; yüksek yargı kurulunun demokratik meşruiyetini güçlendirmek, siyasi iktidarın yargıya müdahale kapılarını kapatarak yargı bağımsızlığını ve yargıya güveni tesis etmektir.

HÂKİMLER VE SAVCILARA YÖNELİK İKİ AYRI KURUL OLUŞTURACAĞIZ

- Hâkimlik mesleği ile savcılık mesleğini tam bağımsızlık için birbirinden ayıracağız.
- Hâkimler Yüksek Kurulu ve Savcılar Yüksek Kurulu şeklinde iki farklı kurul oluşturup her bir meslek grubu için görevin gereklerine uygun ayrı düzenlemeler öngöreceğiz.

KURULLARA ÜYE SEÇİMİNDE MECLİS'İN ETKİSİNİ ARTIRACAĞIZ

- Yüksek kurullarda demokratik meşruiyetin temin edilmesi için üyelerden en az yarısının TBMM tarafından ve siyasi tarafsızlığı sağlayacak şekilde nitelikli çoğunlukla seçilmesini esas alacağız.
- TBMM tarafından seçilecek adayların kamuya açık bir biçimde mülakata tabi tutulmasını öngöreceğiz. Böylece bir taraftan adayların kamuoyunda yeterince tanınmasını, diğer taraftan da nitelikli adayların seçilmesini sağlayacağız
.
- Kurullara üye seçiminde cinsiyet kotasına yer vererek toplumsal cinsiyet eşitliğini en üst seviyelere çıkarmaya çalışacağız.

KURUL KARARLARINI YARGI DENETİMİNE AÇACAĞIZ

- Yüksek yargı kurullarının disiplin ve meslekten çıkarma kararlarını yargı denetimine açarak hukuk devleti ilkesinin gereğini sağlayacağız.

HÂKİMLİK VE SAVCILIK MESLEĞİNE İLİŞKİN YENİLİKLER GETİRECEĞİZ

- Hâkimlerin idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlı olduğuna ilişkin Anayasa hükmünü kaldıracağız.
- Birinci sınıfa mensup olan hâkimler için coğrafi teminat güvencesi sağlayacağız.
- Hâkimlerin uzmanlık alanına göre görevlendirilmeleri esasını kabul edeceğiz.
- Cumhuriyet Başsavcılıklarına bağlı Adli Kolluk Teşkilatı kuracağız.

2. ANAYASA MAHKEMESİ'NİN ETKİNLİĞİNİ ARTIRIP BAĞIMSIZLIĞINI GÜÇLENDİRİYORUZ

NEDEN?

Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi'nde, Anayasa Mahkemesi üyelerinin seçiminde çok büyük ölçüde Cumhurbaşkanı belirleyici oldu. Bu dönemde Cumhurbaşkanının atama yetkisini suiistimal etmesi suretiyle yapılan atamalar Anayasa Mahkemesi'nin kurumsal bağımsızlığına zarar verdi.

Anayasa Mahkemesi'nin temel işlevi hukuk devletini gerçekleştirmek, insan haklarını korumak ve anayasanın üstünlüğünü sağlamaktır. Anayasa Mahkemesi, demokratik siyasal sistemin merkezindedir. Bir sistem, Anayasa Mahkemesi güçlü ve etkili karar alabildiği ölçüde başarılıdır. Mahkeme'nin güçlü ve etkili bir kurumsal yapıya kavuşabilmesi için yetki alanının genişletilmesi gerekir. Ayrıca Mahkeme'nin bağımsızlığının siyasi iktidar karşısında güvence altına alınması zorunludur.

Hedefimiz; Anayasa Mahkemesi'nin siyasi iktidar karşısında bağımsızlığını güvence altına alarak Yüksek Mahkeme'yi etkili ve güçlü bir kurumsal yapıya kavuşturmaktır.

ÜYE SEÇİMİNDE YARGI BAĞIMSIZLIĞINI VE DEMOKRATİK MEŞRUİYETİ ESAS ALACAĞIZ

- Anayasa Mahkemesi üyelerinin en az yarısının TBMM tarafından nitelikli çoğunlukla seçilmesini sağlayacağız.
- Mahkeme'nin üye kompozisyonunun zenginleşmesini ve çoğulcu bir yapıya kavuşmasını temin edeceğiz.
- Üye seçiminde cinsiyet kotasına yer vereceğiz.

ÜYE SEÇİMİNDE NİTELİĞİ ARTIRACAĞIZ

- Üyelerin mesleki yeterlilikleri bakımından objektif kriterler belirleyeceğiz.
- Liyakati esas alıp kayırmacılığı ortadan kaldırmak için yüksek yargı ve TBMM tarafından yapılacak seçimlerde adayların kamuya açık şekilde mülakata tabi tutulmalarını sağlayacağız.

MAHKEME'NİN ETKİNLİĞİNİ VE VERİMLİLİĞİNİ ARTIRACAĞIZ

- Anayasa Mahkemesi'nin yetki ve görev alanlarını genişletip bağımsızlığını güçlendireceğiz.
- Temel hak ve hürriyetlerin daha güçlü bir şekilde korunması için bireysel başvuru hakkının kapsamını genişleteceğiz.
- Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açma hakkını genişleterek anayasal denetimi kolaylaştıracağız. TBMM'de grubu bulunan tüm siyasi partilerin ve yirmi milletvekilinin dava açabilmesini mümkün hale getireceğiz.
- Anayasa Mahkemesi kararlarının Anayasa gereğince derhal uygulanmasını sağlayacak adımlar atacağız.

MAHKEME'NİN ÇALIŞMA USULÜNDE DEĞİŞİKLİK YAPACAĞIZ

- Anayasa Mahkemesi'nin iş yükünü hafifleterek güçlü ve etkili kararlar almasını kolaylaştıracağız. Mahkemenin üye ve bölüm sayısını artırıp, her bir bölümün farklı davalara bakmasını sağlayacağız.

3. YÜKSEK YARGIDA NİTELİĞİ ARTIRIYORUZ

NEDEN?

Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi'nde Yargıtay ve Danıştay üyelerinin seçiminde liyakatin yerini sadakat ve kayırmacılığın alması, yargı bağımsızlığının sarsılmasına neden olan uygulamalardan birisi oldu. Yargıtay ve Danıştay'a üye seçimlerinde ciddi sorunlar yaşanıyor. Üstelik bu üyeler; HSK, YSK ve AYM'ye yapılan üye seçimlerinde de önemli bir rol oynuyor.

Sorunun büyümesinde, uygulamadaki baskıcı ve otoriter yönetim anlayışı yatıyor.

Hedefimiz; hukuk devletine sahip çıkarak keyfiliğin önüne geçmek ve tüm vatandaşlarımızın hak ve özgürlüklerini güvence altına almaktır.

NASIL?

OBJEKTİF KRİTERLER GETİRECEĞİZ

- Yargıtay ve Danıştay üyeliğine seçilmede objektif kriterlerin aranmasını zorunlu hale getireceğiz.
- Üye seçiminde nesnelliği ve şeffaflığı güvence altına alacağız.
- Üye seçiminde cinsiyet kotası uygulayacağız.

4. YÜKSEK SEÇİM KURULU'NU HUKUK DEVLETİ VE DEMOKRASİ İLE UYUMLU HALE GETİRİYORUZ

NEDEN?

Seçimlerin yönetimi ve denetimi bakımından demokrasi tarihimizin en köklü kurumlarından birisi olan YSK'nın yakın zamanlarda verdiği "mühürsüz oy pusulaları" ve "İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçimleri" hakkındaki iki kararı kamuoyunda ciddi eleştirilere yol açtı. Bunun nedeni, HSK'nın yapısına ilişkin yargı bağımsızlığına aykırı değişikliklerin YSK'nın üye seçimini de doğrudan etkilemesiydi.

Seçimlerin adil ve dürüst bir ortamda yapılabilmesi, demokrasinin en önemli aşamalarından birisidir. Seçim süreçlerini yöneten ve denetleyen YSK'nın bağımsızlığı, demokrasinin olmazsa olmaz şartıdır.

Hedefimiz; seçim süreçlerinde güvenilirliğin sağlanması, Kurulun siyasi iktidar karşısında bağımsızlığının güvence altına alınmasıdır.

NASIL?

YSK'NIN YÜKSEK MAHKEME NİTELİĞİNİ NETLEŞTİRECEĞİZ

- Kurulun idari bir organ mı yoksa mahkeme mi olduğu konusundaki tartışmaları sona erdirmek üzere YSK'yı Anayasanın "yargı bölümü" içinde bir yüksek mahkeme olarak düzenleyeceğiz.

YSK'NIN ÇALIŞMA YAPISINDA ETKİNLİĞİ ARTIRACAĞIZ

- Çalışma esaslarını düzenleyerek YSK'nın etkinliğini, verimliliğini ve güvenilirliğini artıracağız.

YSK'YA ÜYE SEÇİMİNDE BAĞIMSIZLIĞI VE TARAFSIZLIĞI ESAS ALACAĞIZ

- YSK üyelerinin bütünüyle Yargıtay ve Danıştay Genel Kurulları tarafından kendi üyeleri arasından seçilmeleri usulünü muhafaza edeceğiz.
- Kurula yapılacak üye seçiminde cinsiyet kotası öngöreceğiz.

5. SAYIŞTAY DENETİMİNİN KAPSAMINI GENİŞLETİYORUZ

NEDEN?

Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi'nde Sayıştay'ın etki alanı daraltıldı. Birçok harcama denetim kapsamından çıkarıldı. Böylece hesap verebilirlik ilkesine uyulmadı.

Oysa hükûmetin bütün harcamalarının şeffaf ve denetlenebilir olması, demokratik hukuk devletinin esaslı unsurlarından birisidir. Ülkemizde, Sayıştay tarafından yerine getirilen bu denetimler, yürütmenin, halka ve yasama organına hesap verme sorumluluğunun işlevselleştirilmesinin en önemli araçlarındandır.

Sayıştay denetimi, yürütme organının ve kamu idaresinin hesap verme sorumluluğu ve Meclis'in bütçe hakkının kullanımı ile doğrudan ilişkilidir.

Hedefimiz; Sayıştay'ın toplumumuzu da yakından ilgilendiren görevini etkili ve bağımsız bir şekilde yerine getirmesidir.

NASIL?

TÜM KAMU KURUM VE KURULUŞLARINI DENETİM KAPSAMINA ALACAĞIZ

- Sayıştay denetiminin kapsamını tüm kamu kurum ve kuruluşlarını içerecek şekilde genişleteceğiz.
- Üyelerinin bütünüyle TBMM tarafından nitelikli çoğunlukla ve kamuya açık bir biçimde mülakata tabi tutularak seçilmesini sağlayacağız.

6. SAVUNMA MESLEĞİNİ ANAYASAL GÜVENCEYE KAVUŞTURUYORUZ

NEDEN?

Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sisteminde Avukatlık Kanununda yapılan değişiklikle getirilen "çoklu baro" uygulaması sakıncalı bir yapı yarattı. Söz konusu uygulama; avukatlık mesleğinin gereği gibi yerine getirilmesini zorlaştırdı. "Çoklu baro" uygulaması avukatlara yönelik ayrımcılığa yol açmanın yanı sıra adil yargılanma ve savunma haklarının özünü ortadan kaldırma potansiyeli de taşıyor. Değişikle aynı zamanda Türkiye Barolar Birliği'nin demokratik yapısına zarar verildi ve temsilde adalet zayıflatıldı.

Avukatlık mesleği, yargılama sürecinin temel unsurlarından birisidir. Adalete erişim, temel hak ve hürriyetlerin korunması ve hukuk düzenin tesisi bakımından hayati öneme sahiptir.

Hedefimiz; avukatlık mesleğinin bağımsız ve özgür bir şekilde yerine getirilmesini temin etmektir.

NASIL?

AVUKATLIK MESLEĞİNİ ANAYASAL STATÜ KAZANDIRACAĞIZ

- Savunma mesleğine yargının bir unsuru olarak anayasal statü kazandıracağız.
- Çoklu baro modeline son vererek avukatlığın tarafsız, bağımsız ve etkili bir şekilde yerine getirilmesini güvence altına alacağız.
- Barolar ve Türkiye Barolar Birliği seçimlerinde temsilde adalet ilkesinin gerçekleşmesini sağlayacağız.

DEVA
DEMOKRASİ VE ATILIM PARTİSİ

DEVA Partisi Genel Merkezi:
Mustafa Kemal Mahallesi
2158. Sokak No 9 Çankaya
06510 Ankara - Türkiye
T 0 850 255 65 65
@devapartisi

DEVA Partisi
Genel Başkanı
Ali Babacan

DEVA Partisi'ne üye olmak için:

devapartisi.org.tr